

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційне дослідження
Апішевої Амінет Шабанівни «Психологічні особливості розвитку
організаційної культури кафедри вищого навчального закладу»,
представлене на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук
за спеціальністю 19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія

Вирішення складних соціально-політичних та економічних завдань, пов'язаних із інтеграцією України в європейський простір, значною мірою залежить від ефективної діяльності вітчизняних освітніх організацій. Особливого значення в цьому контексті набувають вищі навчальні заклади, як провідні інституції країни, що забезпечують розвиток освітнього простору, сприяють інноваційному розвитку різних соціально-економічних сфер господарювання, формують інтелектуальний капітал країни та багато іншого. Дослідження в сфері організаційної психології переконливо доводять, що одним із вагомих чинників підвищення ефективності діяльності організацій є психологічне забезпечення розвитку їх організаційної культури. Саме тому, дослідження психологічних особливостей розвитку організаційної культури кафедри вищого навчального закладу досить актуальне, має високу соціальну, наукову та практичну значущість.

Об'єкт, предмет, завдання дослідження окреслені чітко, що дало можливість реалізувати мету роботи, яка полягала у тому, щоб визначити зміст організаційної культури кафедри, побудувати її теоретичну модель та на основі емпіричного дослідження психологічних особливостей організаційної культури кафедри розробити технологію психологічного супроводу її розвитку.

Основні результати дослідження, які характеризують його наукову новизну та значущість, полягають, на наш погляд, у наступному.

У першому розділі на основі теоретичного аналізу сучасної літератури з проблеми, а також на основі власного наукового та практичного досвіду автора, проаналізовано поняття «організаційна культура», його сутність та

функції, визначені психологічні особливості освітніх організацій, зокрема вищих навчальних закладів та їх основного функціонально-організаційного підрозділу – кафедри. Організаційна культура кафедри вищого навчального закладу визначається дисертанткою, як система існуючих на рівні групової та індивідуальної свідомості працівників базових уявлень щодо місії, цінностей, норм та правил поведінки, що визначає характер професійної взаємодії в педагогічному колективі та психолого-педагогічної взаємодії викладачів і студентів. Наголошено, що місія є одним із ключових елементів організаційної культури, особливості виконання якої для кафедри полягають у підготовці фахівців відповідного профілю. Представлено та обґрунтовано теоретичну модель організаційної культури кафедри вищого навчального закладу, яка складається з мікрорівня (соціально-психологічні та індивідуально-психологічні показники), мезорівня (змістовно-діяльнісні та професійно-творчі показники) й макрорівня (соціально-перцептивні та соціально-економічні показники), що дозволило пані Амінет Шабанівні в своєму дисертаційному дослідженні пропонувати план розвитку організаційної культури кафедри.

У другому розділі описано дизайн емпіричного дослідження: визначено та охарактеризовано методологічну основу, методики дослідження, надано опис особливостей вибірки. Емпірично досліджено особливості організаційної культури кафедри закладу вищої освіти за показниками внутрішнього та зовнішнього середовища та з'ясовано характер взаємозв'язків між ними.

На основі результатів емпіричного дослідження пані Апішевою А. Ш. проаналізовано особливості організаційної культури кафедри вищого навчального закладу за показниками на мікро-, мезо- та макро-рівнях. Запропоновано критерії успішності організаційної культури кафедри закладу вищої освіти на мікро-рівні «сприятливість» її характеру; на мезо-рівні – високий рівень «об'єктивної результативності» і позитивну «латентну результативність», на макро-рівні – «позитивність іміджу кафедри».

У третьому розділі представлено оригінальний підхід щодо застосування методу SWOT-аналізу для планування напрямів розвитку організаційної культури кафедри вищого навчального закладу, що дозволяє визначення пріоритетності напрямів розвитку, а саме типологічного, психолого-педагогічного, безпекового та іміджевого. Розроблена авторська програма розвитку організаційної культури кафедри вищого навчального закладу та методичні рекомендації з реалізації програми розвитку, які передбачають включення психологічних показників, що відображують результативність психолого-педагогічної взаємодії викладачів і студентів в навчальному процесі до загального рейтингу кафедри закладу вищої освіти, дозволить підвищити успішність діяльності кафедри.

Для реалізації програми розвитку автором пропонується технологія психологічного супроводу, який передбачає стратегічно-визначальний, діагностичний, планово-аналітичний, програмний, реалізаційно-контролюючий, коригуючий етапи, що впроваджувалась в роботі кабінету психологічного консультування працівників і студентів.

Загалом слід відзначити послідовність, аргументованість тексту дисертаційного дослідження, відповідність наукового апарату вимогам до таких досліджень. Робота чітко структурована, має достатню кількість таблиць, графіків, що полегшує сприйняття статистичних даних. Висновки дослідження відповідають виконаним завданням, їх викладено послідовно й логічно.

Автореферат і публікації автора добре відображують зміст дисертації.

Основні результати дослідження відображено у 15 публікаціях (8 з яких опубліковано у наукових фахових виданнях з психологічних наук, включених до переліку МОН України, 1 стаття – у зарубіжному наукометричному періодичному виданні, 6 – у збірках матеріалів українських та міжнародних науково-практичних конференцій).

Віддаючи належне роботі та відповідності її вимогам до наукових досліджень, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та

побажання, які на наш погляд, сприятимуть подальшій роботі автора над досліджуваною темою та будуть враховані у подальшій науковій діяльності.

1. У другому розділі дисертації в підрозділі 2.2. «Особливості організаційної культури кафедри закладу вищої освіти за показниками внутрішнього середовища» представлено підблоки 1.1. – 1.3., де мова йде про цінності та норми організаційної культури; соціально-психологічну внутрішню напруженість та психічні стани працівників в процесі психолого-педагогічної взаємодії зі студентами, де дисертантка констатує отримані результати, на наш погляд, доцільно було б врахувати вікові особливості, статеві розбіжності, стаж роботи на кафедрі, наприклад, аби проаналізувати більш поглиблено наявні, іноді суперечливі значення показників.

2. На наш погляд, у викладенні результатів емпіричного дослідження, дещо чіткіше треба подати результати щодо аналізу соціально-перцептивних (імідж кафедри, імідж ЗВО) та соціально-економічних (попит на фахівців – випускників кафедри, працевлаштування фахівців – випускників кафедри) показників, виділених на макро-рівні розвитку організаційної культури кафедри.

3. Вважаємо, що модель розробки та реалізації програми розвитку організаційної культури кафедри закладу вищої освіти з урахуванням її психологічних особливостей, представлена у третьому розділі дисертації була би більш вагома, якби дисертантка навела приклади розробки та впровадження даної моделі.

Разом з тим, потрібно зазначити, що зроблені нами зауваження не зменшують загальної наукової та практичної цінності представленої до захисту дисертаційної роботи та не впливають на цілком позитивне враження від неї. Дисертаційне дослідження Апішевої Амінет Шабанівни «Психологічні особливості розвитку організаційної культури кафедри вищого навчального закладу» є актуальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке має відповідний рівень наукової новизни, практичної значимості для теорії та практики в галузі організаційної

психології, з обґрунтованими науковими положеннями та достовірними висновками.

Робота виконана відповідно до вимог МОН України, що висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор, Алішева Амінет Шабанівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія.

Офіційний опонент:

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри психології

Запорізького національного університету

О. В. Іщук

Підпис засвідчую *Ishuk*
О.В.

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

